

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG den 16. AUGUST 1976 • EL, D-6 FRANKFURT/M 70 POST FACH 70 0103 • Nr. 33.

Daniel P. Moynihan: Speaking Bluntly

It was a year ago when 35 nations, including the United States, signed the Final Act at the Helsinki Conference on Security and Cooperation in Europe. That document contained significant human rights provisions calling for the free flow of ideas and information between East and West. As subsequent events have shown, the communist countries, and Czechoslovakia in particular, never intended to carry out the provisions of the so-called Third Basket which would protect human rights from arbitrary government action.

A year after putting its signature on the Final Act, the Czechoslovak government continues to persecute those who refuse to be 'normalized' or 'consolidated.' The Czechoslovak government has granted permits for reunification of families in only a few cases. Bureaucratic red tape impedes visits of relatives to and from Czechoslovakia. And the situation in other countries of the communist bloc is not too different.

Most politicians in the West are very slow to speak up against these violations of human rights by the totalitarian countries. But some do and one man who deserves our praise in this respect is Daniel Patrick Moynihan, former U.S. Ambassador to the United Nations. He became a hero and a household word during his brief but exciting tenure at Turtle Bay. While others may believe that the only proper way to deal with the enemies of democracy is caution and "diplomacy," Moynihan did not hesitate to call a spade a spade. While our administration at times seems to hesitate to do anything that might upset the Kremlin leaders - - as, for example, the unfortunate decision to snub Solzhenitsyn during his visit here - - Moynihan spoke up bluntly. While others are reluctant to answer those totalitarian governments and movements which attack democratic countries and feign to give them lectures on democracy, Moynihan did not hesitate to tell the truth about what is going on in the United Nations where, for some delegates, "war is peace, slavery is liberty and injustice is justice." And the American people listened. Moynihan has shown that the people are ready to hear what many self-seeking politicians and diplomats are not ready to say.

Because of his courage, knowledge and vision, Daniel Patrick Moynihan has emerged as one of the central figures in the current debate over the future of American foreign policy.

It is primarily for this reason that Americké Listy welcome his decision to enter the senate race in New York State and that we are ready to support his bid for the Democratic Party's nomination against other contestants.

The former United States representative to the United Nations who made headlines with his speeches last fall attacking Arab terrorists and asserting third world anti-Semitism, appears to have at least a temporary lead over his opponents on the Israel issue, even though he is a Catholic.

"I think Moynihan is ahead because of the posture he took at the United Nations and his identification with Henry Jackson," said one of the New York Jewish leaders. (In the Democratic senatorial primary to be held Sept. 14, Jews are likely to be the largest single group voting.)

FORD NEBO REAGAN?

Zájem o výsledek konvence republikánské strany v Kansas City, z vítězí-li president Ford nebo bývalý kalifornský guvernér Reagan, oba kandidáti na úřad presidenta Spojených států, v posledních dnech překonal zájem o vše ostatní, co se dění v Americe týče. Hlavně to způsobil, podle denního tisku velký "hazard" Reaganův — když za eventuelního kandidáta na své straně na úřad vicepresidenta jmenoval — proti všem zvyklostem v letech minulých, již, před konáním konvence, senátora Richarda Schweikera, pokládaného v samotné republikánské straně za krajně levicového. Tento "gamble", jak americký tisk uváděl, učinil prý Reagan proto, aby za každou cenu zabránil ztrátě své kandidatury ještě před zahájením konvence.

Jak ale minulé dny dokázaly, tzv. "gamble" nebyl ze strany Reaganovy žádným hazardem, nýbrž spíše jmenováním Schweikerovým zvýšil možnost, že může na konvenci v Kansas City pre-

sidenta Forda porazit. Poněvadž soutěž o kandidaturu je tak těsná, obě strany se snažily ovlivnit hlasy delegátů ještě před zahájením konvence. Díky situaci v republikánské straně je absolutně vyloučen jakýkoli odhad výsledků na konvenci; se vši určitostí se dá pouze říci, že konvence nebude ani dost málo jednoduchá, spíše se dá očekávat velmi tvrdý boj.

Na rozdíl od republikánů mají tentokrát demokraté situaci o mnoho příznivější. Od své konvence měli čas napravit všechny nedostatky, které se na jejich konvenci objevily a soustředit se, jsa sjednocení, na předvolební kampaň a boj.

Jak je možno pozorovat, jsou tentokrát demokraté klidní, zdá se, že skoro jisti v listopadových volbách svým vítězstvím. Jinými slovy, jsou stranou o mnoho více konsolidovanou. To je mimo rámec jakékoli diskuse. K těmto fakticky stávajícím výhodám je snad pouze také nutno zaregistrovat, zda-li americkému voliči nebude vadit,

že veškerá moc v případě vítězství demokratického kandidáta zůstane potom v rukou jedné strany, prakticky nekontrolována. K většině v kongresu a senátu by přibyla ještě značná moc presidenta Spojených států.

Jak jsme již řekli, pokusit se o jakýkoli seriózní odhad výsledku republikánské konvence je vyloučeno. Může dojít i k neočekávanému zvratu, který postaví veškeré odhady, předpovědi a průzkumy na hlavu. Bude-li konvence probíhat normálně a hladce a zůstanou-li kandidáti pouze oba jmenovaní, zdá se, reálně řečeno, že větší naději na nominaci má president Ford.

Výsledkem i konvence republikánské strany nekončí však zdaleka problém Spojených států, bude-li v presidentských volbách zvolen prezident, jakého dnes v těchto komplikovaných dobách, zde i ve světě, Spojené státy potřebují.

Vyřeší tento problém tyto presidentské volby?

FIN

ODBORY: PRO KOHO OPRAVDU?

Americká odborová ústředna se na zasedání ve Washingtonu jednomyslným rozhodnutím všech 35 členů výkonného výboru postavila za demokratickou presidentskou kandidátku v čele s guvernérem Jimmy Carterem a senátorem Mondeillem. Před čtyřmi lety, když za demokratickou stranu kandidoval senátor McGovern, ústředna AFL zůstala neutrální a nepodporovala ani McGovern ani Nixona. George Meany, 80letý předseda AFL CIO na tiskové konferenci jednomyslné rozhodnutí odůvodnil poukazem na to, že se Carterův hlavní cíl shoduje s hlavním cílem amerických odborářů, a to umožnit, aby se Amerika zase mohla plně vrhnout do práce. Jak se za výborových voleb ukázalo, členové odborových

organizací se vždycky nerídí příkazy vedení a hlasovali podle vlastního uvážení, v daném letošním případě často hlasovali pro Cartera a ne třeba pro senátora Jacksona, jak si přáli vedoucí odboráři. V presidentských volbách je tomu ovšem jinak a podpora odborové ústředny je nedocenitelná. Dává Carterově kandidatuře k dispozici rozsáhlý politický aparát odborové ústředny i s úředníky a se seznamem adres odborových členů, již je přes 12 a půl milionu. Odbory budou nábádat členy, aby se zapsali do voličských seznamů a v den voleb šli k urnám.

Pamatujeme se ovšem dobře na to, že při presidentských volbách v roce 1952 Americká odborová ústředna také jednomyslně podporovala tehdejšího demo-

kratického kandidáta. A. Stevensona — a výsledek voleb — republikánský kandidát. Eisenhower zvítězil s velkou převahou. Americký volič je nevyzpytatelný a těžko může být kteroukoliv organizací kontrolován.

Problémy s obilím

Na rozdíl od Sovětského svazu a východo-evropských zemí ohlašuje Čína rekordní sklizeň obilí. Agentura Hsinhua oznámila, že přes sucho a jiné překážky bylo sklizené dosud nejvyšší množství obilí v dějinách země. Zato v Sovětském svazu špatné počasí a problémy s údržbou zemědělských strojů nepříznivě ovlivnily letošní sklizeň. Špatnou úrodu má i Československo.

O ČESKOSLOVENSKU

Požáry

stravují letošní úrodu: jen ve východních Čechách bylo od počátku žni zaznamenáno 10 žňových požárů, hořely stodoly, chlévy, taky úroda přímo na poli, jako v družstvu v Lovčicích, kdy oheň sklídl sedm hekarů ječmene.

Nová škodovka

Byla zahájena seriová výroba škodovek, které nahradí dosavadní stovky a stodesátky. Na nové typové řadě škodovek je uplatněna řada technických novinek. Kromě výkonnějšího motoru je to především zcela nová konstrukce karoserie a interiéru vozidla zvyšující bezpečnost jízdy a pohodlí cestujících.

Nizké Labe

Přes deštivé počasí na počátku srpna nezvedla se hladina Labe natolik, aby mohla být obnovena přeprava zahraniční loděmi. Čs. plavby labsko-oderské. Zboží se zatím přepravuje jen na vnitrostátních linkách mezi Ústím nad Labem a Prahou. Posádky lodí, kotvicích nuceně v přístavech provádějí údržbu.

Pragocar

je podnik, který nemá nic společného s cary, jak by napovídala druhá půle jeho názvu — jde o půjčovnu automobilů. Je nejen největším podnikem svého druhu v Československu, ale patří mezi pět největších v Evropě. Disponuje 1100 osobními a nákladními vozy a 100 obytných přívěsů. Za rok obslouží 15.000. zákazníků a jeho auta naježdí 20 miliónů kilometrů.

Další hroby

12 dalších hrobů bylo objeveno v pozůstatcích sídliště z konce pátého tisíciletí před našim letopočtem ve Vedrovicích u Moravského Krumlova. Toto pohřebiště z mladší doby kamenné je považováno za nejstarší známý hřbitov na území Československa.

Cenná surovina

Lesní závod Mladá Boleslav zahájil těžbu pryskyřice, surovinu potřebnou pro chemický průmysl. Při výtěžku kilogram na strom, má do konce roku vytěžit 40 tun pryskyřice, která odtéká nářezy v kůře do připravených kelímků.

Americké listy/Evropské listy EL. Vydává a tiskne Universum Sokol Publication, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861, U.S.A. Tel.: (201) 826-1998. Vedoucí redaktor: J. Martínek. • Redakce v Evropě: Evropské listy EL, D-6 Frankfurt/M. Postfach 70 0103, Bundesrepublik Deutschland. — Redaktor: Václav Hora. • Vychází každý týden s výjimkou dovolené. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

Špion?

V Rudém právu čteme rozhořčený výlev o tom, jak (nejmenovaný) čs. obchodní přídělnec, držitel diplomatického pasu, vyslaný služebně do západního Berlína byl tam zadržen místní policií — vyslýchan a to nejen jí, ale i USA misí pro záp. Berlín. Nakonec byl propuštěn a odjel domů. Západoněmecké noviny píší, že dotyčný čs. diplomat byl přistižen při špionáži. Zatím však nejsou známy žádné podrobnosti.

Vyprošťování

obětí nedávného leteckého neštěstí u Bratislavy, kdy se čs. letoun zřítil do jezera, skončilo, všechny oběti byly potápěči, za neobyčejně ztížených podmínek nalezeny a vyproštěny. Vláda uvolnila značnou částku na pomoc pozůstalým po obětech. Intenzivně se prý vyšetřují příčiny havárie.

Aféra

Čs. tisk se rozepsal o události na čs. západo-německé hranici, kde civilní letoun typu Dornier 27, opatřený znaky Německé spolkové republiky, přeletěl nad čs. území — neboli v jazyce pražských soudruhů, narušil československý vzdušný prostor. Čs. vojenská letadla vyzvaly letoun k přistání, pilot neuposlechl a zmizel. Pražská vláda ovšem ihned protestovala u spolkové vlády...

Drsný skluz

u Brodského, jak je nazýván další spádový stupeň u silničního mostu Lanžhot-Křtá byl předán do užívání na řece Moravě v rámci rozsáhlých vodohospodářských úprav jižní Moravy. Skluz je sestaven z víc nežli tunových kamenných kvádrů, které mimo vodohospodářské účely podstatně zlepšují čistotu řeky okysličením vody při jejím přepadu.

Dopravní nehody

Podle statistiky dochází v Čechách nejčastěji k dopravním nehodám na místních komunikacích ve městech a obcích — dvakrát častěji než na otevřených silnicích. O malé pozornosti a zbytečném riskování mnohých řidičů svědčí i fakt, že za první pololetí letošního roku došlo k 265 nehodám na železničních přejezdech, z nichž většina skončila tragicky.

Turistický bludný kruh

Léto je tradiční doba turistiky, v dnešním světě ve zvýšené míře také zahraniční turistiky. Mnohé státy, zejména hospodářsky slabší, mají ovšem hlavně zájem nikoli tak o cestování vlastních občanů do zahraničí, jako o turisty ze zahraničí. V tomto ohledu se stává turistika ekonomickým faktorem, s jehož pomocí se vyrovnává nepříznivá platební bilance.

Československé statistické publikace sice neuvádějí platební bilance — jak to bývalo zvykem za první republiky, tu a tam lze však objevit některá čísla o příjmech a výdajích v souvislosti s cizineckým ruchem. Tak třeba v roce 1973 slovenská Práva uvedla, že roku 1972 turisté z takzvaných socialistických zemí utratili v Československu 1 miliardu 786 miliónů korun, turisté ze Západu pak 766 miliónů korun. Když se odečetla suma, kterou utratili českoslovenští turisté v zahraničí, objevil se přebytek 936 miliónů korun. Nedávno pak uvedl časopis "Plánované hospodářství" — že před druhou světovou válkou pravidelný roční zisk z cizineckého ruchu byl asi šestset miliónů korun. Autor článku, Miloš Churánek ze Státní plánovací komise, sám přiznává, že to bylo vlastně dvakrát až třikrát víc než dnes. Bere tu zřejmě zcela správně v úvahu tehdejší

ZMĚNY ADRES

Za každou změnu adresy musíme platit pětadvacet centů poštovnímu úřadu. Navíc nás každá změna adresy stojí další vydání s vyřazením starého a pořízením nového adresního štítku, s prací s tím spojenou atd. Proto nemůžeme jinak, než žádat naše čtenáře, aby nám laskavě s každou změnou své adresy poslali padesát centů — třeba ve známkách. Jestliže nám změnu jejich adresy nahlásí pošta, zkrátíme dotyčným čtenářům o padesát centů jejich předplatné. Ač si to většina čtenářů jistě neuvědomuje, jsou někteří, co se stěhují i několikrát do roka. Jistěže naše naprosto nutné opatření odběratelé pochopí, začez jim srdečně děkujeme.

Americké Listy

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

ZA JIMÁTE SE O DENI V ČESKOSLOVENSKU? ZAJIMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodré místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

hodnotu a směnitelnost československé koruny. Dále se lze od něho dovědět, že příjmem z cizineckého ruchu se dnes rovná čtyřem procentům z celkové hodnoty československého exportu. Na tomto základě tedy můžeme pak sami počítat. Statistická ročenka 1975 uvádí, že v letech 1971-75 hodnota československého exportu činila 185 miliard 651 miliónů. Zisk z cizineckého ruchu tak tedy vychází asi na jednu miliardu 500 miliónů ročně. Je-li tomu tak, lze říci, že cizinecký ruch významně přispívá k snížení schodku československé platební bilance. Ten je sice tajný, ale zase různou oklikou lze vypočítat, že činí asi

5 miliard 500 miliónů korun. Je tu ovšem jeden problém. Také československé úřady vědí, že daleko větší zisk mají z turistů ze západních zemí, než z návštěvníků z takzvaných socialistických zemí. Ti druzí ovšem mnohonásobně převyšují a to, co do země přinášejí lze sotva považovat za tvrdou valutu. Jenže politické a ideologické důvody nutí pražskou vládu preferovat cizinecký ruch hlavně se zeměmi Varšavského paktu — tvoří mimo chodem 94% celého jeho objemu. — A volnému příchodu a pohybu lidí ze západních států stojí v cestě stále ještě mnohé překážky. Ideologie tu zase jednou řídí ekonomiku. Druhým problémem je československý turistický průmysl, zejména v oblasti služeb. Tam je jistě třeba ještě mnohé dohánět, aby se Československo stalo přitažlivějším pro náročnější zahraniční návštěvníky.

Karel Jezdinský

TRAGÉDIE NA PRACHATICKU

Silné bouře a prudké deště zničily obilí a okopaniny v Prachatickém okrese na 747 hektarech a škoda činí 255 miliónů korun. Ovoce bylo poškozeno na čtvrt miliónu, škody na komunikacích dosáhly půlmiliónu korun. Byla zatopena celá řada bytů. Vysoký stav vody si vyžádal i jeden lidský život. U obce Klášterec utonula v potoku čtyřiasmdesátiletá žena. Za pomoci vrtulníků byly zachráněny děti v táboře Soumarský most u Vltavy.

Evropské zastoupení EL (pro redakční věci): EL-Evropské listy, Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70.

Evropská administrace a expedice: Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH.

Způsoby placení:

V NĚMECKU:

• bankovním převodem na adresu EL, Evropské listy Postfach 70 0103, Název banky: Commerzbank, D-6000 Gräfr. 85, Frankfurt/M. 90. Číslo konta: 64 00 220 — Směrovací číslo banky: 500 400

• zelenou složenkou (Zahlkarte), kterou si můžete ve Frankfurtu vyžádat nebo obdržít čistout na každém pošt. úřadě v NSR. — Název konta: EL-Evropské listy — Postscheckamt Frankfurt/M. — Číslo pošt. šekového konta: 3281 90-608

• V Německu (ale také z ciziny do Německa) můžete platit červenou (nebo žlutou) poštovní poukázkou na adresu EL, Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70. V tomto případě připište na složenku výše uvedeně postscheckkonto, tedy: 3281 90-608. Postscheckamt Frankfurt/M. Prosíme čtenáře v cizině, kteří platí do NSR, aby dávali tomuto poslednímu způsobu přednost, neboť nám ušetří vysoké bankovní poplatky.

VE ŠVÝCARSKU:

• Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein, Fil Obestrass, 8033 Zürich s poznámkou "z. G. Americké listy P5622 "890".

Roční předplatné na 52 čísel (od r. 1976): v Německu DM 46, —, pololetně DM 23, — čtvrtletně DM 11,50. Ve Švýcarsku SFr. 50,00, pololetně SFr. 25,00, čtvrtletně SFr. 13,00. V jiných zemích v příslušném počtu. —

Nezapomeňte hlásit každou změnu adresy. — Ukázková čísla zdarma.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu

EVROPSKÉ LISTY,

Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH. Přihlašuji se za odběratele EL a předplatné zaplatím celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50,00, pololetní Sfr. 25,00, čtvrtl. Sfr. 13,00 nebo přepočít v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo šekem.

Jméno
Adresa
Podpis

Masaryk a 21. století

Ferdinand Peroutka

Ke svým "Hovorům s T. G. Masarykem" Karel Čapek připsal nakonec několik stránek, jež nazval "Mlčení s T. G. Masarykem." Čapek byl pečlivý stylist, a přirozeně pomyslel na to, jak se Masaryk vyjadřuje.

"Hovorům chybí to ticho, to mlčení, z něhož se rodí slova," psal Čapek. "To mlčení bylo tu pořád, kladlo se mezi slova, uzavíralo větu . . .

Mlčení člověka, který přemítá, který potřebuje spíš myslit na věci, než o nich mluvit. Teprve když domyslel, začíná mluvit, váhavě a pomalu jako ten, kdo překládá z myšlenek do slov. Nejde to snadno, protože slova jsou někdy příliš těsná a někdy příliš široká, aby vyjádřila myšlenku. Proto mluví nerad a když už, tedy skoupě, pomalu, aby bylo možno hledat slovo přesnější . . . Hovory jsou neúplné, nejdříve jim chybí ten kontrastní mlčení . . . Masaryk rozhodně není typ mluvný, nepatří k lidem, kteří potřebují mluvit, aby mohli myslet. U něho je vždy cosi jako mezera mezi myšlením a slovním projevem. Vyjadřovat se mu není úlevou, ale spíš nepohodlím, neboť musí překročit tuto mezeru . . . Nejde to bez jisté úsilovnosti — a nejistoty . . . Často nedopoví větu, mávne rukou . . . Je tu jistá tápavost ve slovním výrazu. Jako nerad mluví, nerad i píše. Jednou o sobě řekl, že by mu stačilo poznávat a myslet . . . Pomalu, slovo za slovem vzniká tu mluvená věta . . . Hledí nejdříve domyslet myšlenku, výpověď musí počkat." Čapek skončil: "Tož Hovory byly asi devět let vypravování, uvažování a — mlčení."

Měl-li Čapek pravdu, vyplývalo by z toho, že Masarykovy veřejné projevy nejsou dokonalým svědectvím o něm. Celé jeho sebrané spisy by nechały něco nedopověděno. Podle Čapka Masarykovy texty jsou menší a kratší než on byl. Slova dostáváme zachována, ale ne kouzlo, za nímž lidé šli. To není ojedinělé, tak bylo i s jinými muži činu.

Doma není dovoleno o Masarykovi se zmínit, vše, co se ho týká, musí být vykonáno v exilu. V exilovém nakladatelství Konfrontace Jaroslav Dresler vydal výběr z Masarykových projevů pod titulem "Masarykova abeceda". Celé panorama Masarykova myšlení je tu přehledně rozvíjeno. Pan Dresler nastoupil k svému úkolu s odhodláním. Má za sebou, jak praví, třicetiletou četbu Masarykových spisů. Tato četba ho asi vychovala ke kritičnosti, dává si pozor, aby neupadl do entusiasmů diletantismu. Ke knize napsal předmluvu, v níž připouští, že Masaryk, jako jiní, také měl "hranice vlastního omezení," jimiž každého obkličuje doba, v které žije. A shledává, jak nesnadno je "definovat" Masaryka. Chce se mu definovat ho takto: "Masaryk je Masaryk je Masaryk." Mohl by citovat co o sobě řekla jiná dějinná postava: "Nejsem vyzkoušená kniha, jsem člověk se svými rozpory." Pan Dresler se zaráží nad tím, že Masaryk je málo čten. Přítel básník mu řekl: "Nemohu z Masaryka číst najednou více než jednu stránku." Tak je také pan Dresler veden k tomu, aby se zabýval Masarykovým stylem, zda snad tu není překážka. Cítí, že nemůže vydávat Masaryka za mistra slovesného umění, a shledává, že Masarykovi na tomto umění ani mnoho nezáleželo. Konstatuje: "Na skutečné editování a vybroušení svých myšlenek, slohu a jazyka neměl zpravidla kdy. Pravý Masaryk je na řečnické tribuně, v akci . . . Jeho myšlenky a spisy jsou zlomkovité, telegrafické, nejednou zůstanou na povrchu, jsou nehotové jako improvizovaná přednáška." Pan Dresler znamená také ten fakt, že někdy, často, Masarykovy texty zkorigovali a uhladili jiní, a on jim to jen dodatečně schválil. Kdopak může za to, že mnozí milují styl pečlivější, rozvítější a svůdnější? Uvedme některé obtíže, s nimiž Masarykovi bylo zápolit. Začal psát, když češtině ještě nebyla hotová, te-

prve hledala vlastní výrazy pro vědecké a abstraktní pojmy. Na příklad Masaryk, asi pokusně, psal o "Všemstvu." Dále uvedme, že velká část Masarykových textů zní kazatelštěji než moderní čtenář rád snáší. K tomu neblaze přispěli ti úpravci jeho textů, kteří do nich vpravili, čím samí oplývali, primitivní poučný tón.

Existuje úkol, přeložit Masaryka do moderní světové řeči s jejími chutěmi a nechuťmi. Vyžaduje si to citlivých prostředníků mezi Masarykem a dneškem. V nepečlivěji sebraných, doslovných Masarykových textech schází, co Čapek nazýval "Mlčení s Masarykem". Masaryk sám cítil, že myslitel má dvojí úkol: "Metoda musí být věčná, vědecká, realistická, ale celek, cíl, koncepce — to je věčná báseň." Přes překážky, jež tu může způsobit styl jiné doby, pan Dresler má na mysli velký cíl. Právě o své knize citát: "Je to pokus vydat Masaryka pro 21. století." Odvážný to pokus. Přemýšlíme, co víme o 21. století — a umlkáme. Probíráme se tím, co víme o našem vlastním 20. století. Perioda, v níž žijeme, není příznivá Masarykovým myšlenkám, ať se týkají formy demokracie nebo náboženství, role rozumu a mravnosti, sexuálního života nebo mnohého jiného. Bezohledný boj nových hodnot proti starým byl vyhlášen a rozpoután, a pravda je, že Masaryk je mistrem starých hodnot. Tím ovšem není řečeno, že to nejsou hodnoty a že lidé se k nim nevrátí, až prodělají určité pronikavé zkušenosti.

Roku 1935 anglický romanopisec a zároveň jeden z předních socialistických myslitelů H. G. Wells byl návštěvou u prezidenta Masaryka a popsal své dojmy: "Uprostřed hlučné, současné evropské politiky, uprostřed násilností a zuření, návštěva u tohoto skvělého, myslivého a bdělého gentlemana v Praze působila chladně a osvěživě jako návštěva vědecké laboratoře. Shovívavě shlíží na kejkle dříčnického imperialismu a úpadkové diplomacie. Čte, poslouchá, mluví klidně. Nikdy jsem ho neviděl na fotografii s tváří řečnickou zkroucenou, nebo se zdvíženou pěstí.

Nastane jednou na světě doba těchto klidných, vytrvalých a svobodomyšlných mužů, kteří nejednají přehlasně a jimž se protiví přepínat hlasivky . . ."

Z textu jež máme, nedovedeme vyvozovat, udělal-li Wells na konci tečku nebo otazník. Jestliže tečku, byl

75 let Sociálních demokratů v USA

Sociální demokraté ve Spojených státech, do roku 1972 známí jako Socialistická strana, konali v sobotu 17. července, u příležitosti 75 let své existence, v hotelu Americana v New Yorku, svoji konvenci. Zúčastnilo se jí přes 400 delegátů, hostů a pozorovatelů. Tato stará socialistická strana Eugene V. Debsa a Normana Thomase, založená v roce 1901, změnila své jméno na Sociální demokracii v USA v roce 1972.

Konference trvala dva dny, a kromě projednávání běžných věcí organizačních se vyznačovala zvláště projevem Sydney Hooka, profesora na Newyorské universitě a Daniela P. Moynihana, bývalého amerického hlavního delegáta u Spojených národů. Americkými sociálními demokraty byl pozván a označen za příkladného ochránce svobody u Spojených národů. Pozornost, s jakou byl projev Moynihanův vyslechnut a dlouhý potlesk po skončení byl nejlepším dokladem spokojenosti posluchačů.

Moynihan, který se uchází o nominaci demokratické strany na kandidaturu senátora ve státě New York, označil americké sociální demokraty za ty, kteří se nacházejí v první linii boje za svobodu, kterou i on tak vehementně obhajoval ve Spojených národech.

Nás tato konference, které jsme se zúčastnili, zajímala ještě z jiného důvodu, než ostatní zástupce tisku o to proto, že českoslovenští sociální demokraté a americké socialistické hnutí velmi úzce spolu spolupracovali, když v roce 1850 politický uprchlík z Čech, Vojta Náprstek, založil první "Czech Association" v Americe.

A první sociální demokrat, zvolený do politické funkce vůbec — nebyl v Čechách — nýbrž v Chicagu, když Leo Meilbeck se stal členem illinoiské "state Assembly" v roce 1877. Zvolení tohoto českého emigranta byl první úspěch mladého socialistického hnutí v Americe.

Československá Sociálně-demokratická organizace v Americe pokračovala dále ve své činnosti jako součást amerického socialistického hnutí. A naši chloubou je, že nynější vedoucí redaktor AL, Josef Martínek, byl po mnoho let předsedou výkonného výboru Socialistické strany ve státě Ohio. Další český sociální demokrat byl pak zvolen starostou města Racine, ve Wisconsinu, v roce 1931, zatímco František Ledvinka vedl hornickou unii v jižním Ohu, West Virginii a Kentucky, a Štěpán Skála a Antonín Novotný byli po mnoho let vedoucími funkcionáři krejčovské unie.

A to je, myslíme, kus historie české činnosti ve Spojených státech, na kterou i další vlny emigrantů mohou být pyšní.

špatný prorok. Vláda klidných gentlemanů nenastala, přišel spíše opak, s ním odvrát od myšlenek, které mohou být pokládány za Masarykovské. Zda, kdy a jak lidé je znovu ocení v neznámém nám 21. století? Doba je od dna rozbourána a mluje rozčilení a vlastně nemůžeme vědět, bude-li lépe nebo hůře.

Bylo v Čechách několik trapných let, kdy v přemožené zemi jménem "nového socialistického člověka" mluvil prof. Zdeněk Nejedlý. Jak se na novou politiku slušelo, vyčetl v Masarykovi jakýsi aristokratismus, čili Wellsova "klidného gentlemana", a vložil to s monumentální vulgárností. "Masaryk", psal Nejedlý, "postavením svého otce patřil do panské třídy. Jeho otec, jako panský služebník, byl docela nesporně člověk panské třídy, a celá Masarykova rodina byli pání. To se projevovalo v celém jejich vystupování společenském i úředním." Byla to perioda, v níž všechno mohlo být postaveno na hlavu, jestliže ideologovi se zachtělo. Také předělat panského kočičho na pána. Přesto prof. Nejedlý číchal dobře: v Masarykovi byl jakýsi aristokratismus. Aristokratismus

myslitele, který nečeká, až jeho myšlenky schválí dav na náměstí nebo politická strana, nebo vláda cizího státu. Šel za tím, co jeho myšlení mu ukazovalo. To ani na vlastenecké straně nebylo vždy dobře snášeno, odtud se kdysi ozývalo: "Tebe zrodila saň."

Téměř ihned po Masarykově smrti byly jeho ideje zakryty několika vrstvami katastrofálních událostí, ohromná množství spolu zápasila, a nepřikládala se velká cena chladné zdrženlivosti a přesného myšlení. Jaké jsou vyhlídky na renezanci masarykovství v dnešním širém světě? Pohyb dějin byl asi nejlépe vystižen tím, co napadlo Goetha: Dějiny, jako člověk, mají vdech a výdech. Žijeme v době nehlubšího vdechu dějin. Nové vrstvy vstoupily s velkým a drsným vlivem do veřejného života ve všech zemích, barevné národy, Třetí svět, převrátily dosavadní rovnováhu, spousta nových hmotných okolností tlačí na mysl. Svět je jiný, než Masaryk jej znal. Je pravděpodobno, že k některým Masarykovým ideám svět se už nevrátí. Co tedy bude, může být masarykovství v 21. století?

(Dokončíme)

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET - NEW YORK

Nejmodernější zařízená a vším pohodlím vybavená restaurace.

• Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P.M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte; YU 8-3505 — RH 4-9787

NORSKÉ DILEMA

Severní Norsko bylo jednou z mála oblastí, které Sověty za druhé světové války osvobodily a odkud potom odešly. Zdálo by se, že je tam všechno v pořádku, pokud jde o takzvané uvolňování napětí. A přece je tamní oficiální hraniční čára šalebná. Skutečná hranice je několik kilometrů dále na sovětském území a vyznačuje ji vysoký ostnatý drát, jakož i kontroly pohraničnicků. O jejich efektivnosti svědčí, že se v posledních letech nepodařilo žádnému uprchlíkovi uniknout do Norska. Za touto čarou Sověty přísně kontroly veškerý provoz v oblasti, takže ti, kdo by chtěli uprchnout, se do vlastního hraničního území ani nedostanou. Vojenský význam této arktické oblasti je větší, než se zdá. Sověty udržují na poloostrově Kola velkou část svých strategických jaderných sil. Počet tamního obyvatelstva se zvýšil ze 360 tisíc v roce 1940 na jeden milion letos. Murmansk a sousední přístavy jsou jediné sovětské nezamrzající přístavy s přímým přístupem k Atlantiku a poskytují základnu asi 180 ponorkám. Je tam také přibližně 110 tisíc vojáků a civilistů, včetně dvou armádních divísi a jedné brigády námořní pěchoty — 200 bojových lodí, 200 hlídkových letounů válečného námořnictva a 300 stíhacích bombardérů. Sověty nadále posilují svůj vojenský apa-

Mezinárodní přehled

rát na poloostrově Kola a ministři obrany skandinávských států se pochopitelně netají zneklidněním. Tři norští pozorovatelé, kteří se nedávno v souladu s helsinskou dohodou mohli zúčastnit sovětského vojenského cvičení severně od Leningradu, neviděli mnoho, a odborníci NATO neočekávají, že se touto dohodou skutečně něco změní. Britský generál John Sharp, vrchní velitel severních sil NATO nedávno řekl, že posilování sovětského vojenského aparátu na poloostrově Kola představuje "nejdůležitější strategickou hrozbu západní alianci v nynější době". To je jeden důvod, proč náčelníci atlantické aliance naléhají na Norsko a Dánsko, aby zvýšily své obranné rozpočty. NATO žádá Nory, aby zvyšovalo reálné výdaje na obranu o 4 a půl procenta ročně. Norsko přes své nové naftové bohatství nesvolí asi k tak velkému růstu vojenských výdajů, ale nová obranná komise, vytvořená vládou v Oslu, doporučí pravděpodobně určité zvýšení. Severoatlantické společenství se snaží také zvýšit svou schopnost odporu v případě sovětského vpádu do Norska; zamýšlí vytvořit zásoby vojenské výzbroje, včetně tanků a nákladních automobilů, jichž by mohly používat jiné jednotky NATO, například Bri-

tové a Kanad'ané, kdyby jejich vojáci musili být spěšně přepraveni letadly. Norové však teď nedovolí, aby v Norsku byly rozmístěny zahraniční vojenské jednotky nebo jaderné zbraně. Obávají se, že by to Sověty pokládaly za hrozbu podobně jako kdysi Američané za kubánské krize. Norsko chce zdokonalit svou obranu, ale chce se zároveň vyhnout všemu, co by Sověty mohly vykládat jako provokaci. To je jeho dilema.

STRANA PRAVÁ
A NEPRÁVÁ

V Řecku existují dvě komunistické strany — takzvaná vnitřní, která sleduje autonomní linii, a takzvaná vnější, která platí jako prosovětská. Autonomní řečti komunisté vydali teď prohlášení o nedávné konferenci evropských komunistických stran ve východním Berlíně, na kterou nebyli pozváni. Prohlášení proti tomu protestuje. Kritizuje také třeba to, že se v závěrečném dokumentu ignoruje intervence pěti zemí Varšavské smlouvy v Československu v srpnu 1968. S výsledky konference jsou však řečti autonomní komunisté celkem spokojeni, protože nakonec byla na sněmování uznána autonomie každé strany a na tomto základě se v evropském komunistickém hnutí už vytvořila antidogmatická avantgarda.

ŘECKÉ VÝROČÍ

V Řecku uplynuly dva roky, co se země vrátila od autoritativního režimu k demokracii. Spojenost vlády s výsledky posledních 2 let má zřejmě své oprávnění a zavdává důvod k oslavám. Avšak tato radost ovšem není s to rozptýlit těžké mraky, jež se zvláště v aktuální přítomnosti nad zemí stáhly. Nebezpečí střetnutí s Tureckem, kyperská krize a postavení demokracie v Řecku, to bylo v posledních letech stále vzájemně propletené. Dobrodružná akce řecké diktatury na Kypu zavdala důvod k turecké invasi, což zase vedlo k pádu vojenské junty v Athénách. Hrozba velkého konfliktu s Tureckem v posledních dnech opět nabyla na aktualitě. Avšak vědomí tohoto rizika pomohlo patrně vládě ve snaze, dosáhnout velké míry vnitřní jednoty, sociálního pokoje a zmírnění extrémů, na něž tradičně churavěla řecká demokracie. Vedení konservativního ministerského předsedy Konstantina Karamanlise uskutečnilo skutečné svobodné volby, z nichž vzešla stabilní vláda, a referendum, které rozhodlo o osudu monarchie. Každá skupina může vyvíjet svobodně činnost,

což se týká i komunistické strany, jež byla po 27 let zakázána. Karamanlisova vláda uskutečnila řadu zákonů a hospodářských reforem, aby dohnala, co bylo zanedbáno v době diktatury. Zahraniční ocenění práce řecké vlády a prestiž jejího šéfa Konstantina Karamanlise jsou patrně i ze skutečnosti, že jsou v chodu oficiální jednání o plném řeckém začlenění do Evropského hospodářského společenství — je hož se má Řecko stát desátým členem.

Tohle všechno neznámá, že by vláda byla ušetřena doma kritiky. Té se občas dostává výrazu i veřejnými demonstracemi. Ostře kritizován byl kupříkladu pracovní zákon. Oposice zleva vytýká Karamanlisově vládě její výrazně prozápadní orientaci. Hrozby, jako že Řecko zavře americkou vojenskou zařízení, označuje oposice za bezobsažný manévr v rámci všeobecného dohadování se v řeckoturecké kontroverzi a v rámci snah o dosažení americké podpory. Se strany pravice se Karamanlisovi vytýká zase přílišný liberalismus.

VOLBY DO EVROP.
PARLAMENTU

Ministři zahraničních věcí Evropského společenství se zatím nedohodli, kdy a jak mají být v roce 1978 uspořádány volby do Evropského parlamentu. Sedm z devíti členských zemí souhlasí s tím, aby volby byly buď v květnu anebo v červnu a aby se kandidáti do Evropského parlamentu volili přímo. Velká Británie a Dánsko mají stále jako na začátku diskuse o volbách — své výhrady. Pozorovatelé se však shodují v tom, že tyto výhrady nejsou nepřekonatelné. Velká Británie se domnívá, že do voleb v roce 1978 nezbyvá dosti času na vyřešení problému, kteří a kolik poslanců má v budoucím parlamentu zastupovat jménem Velké Británie Skotsko, Wales a Severní Irsko. Dánsko žádá, aby se volby konaly současně s volbami do dánského parlamentu a aby zvolení poslanci dostali dvojí mandát, to znamená, aby se současně stali poslanci dánského a evropského parlamentu. V tomto názoru je Dánsko osamoceno; ostatní si přejí volby přímé, takto zvolení poslanci by se pak věnovali pouze práci v Evropském parlamentu. Kdyby se nepodařilo překonat všechny názorové rozdíly, mohli by se ministři zahraničí usnést také na tom, že sedm členských států pošle své zástupce do 410 členého Evropského parlamentu z voleb přímých a že Velká Británie a Dánsko pově-

ří representaci poslance podle stranického klíče na základě posledních voleb do jejich národních parlamentů. Dosavadní parlament měl 198 poslanců. Oboje volby by se pak konaly v též den anebo v rozmezí několika dnů a výsledky by byly vyhlášeny společně ve stejnou dobu.

PRONÁSLEDOVÁNÍ
POKRAČUJE

V lágrech a ve věznicích v Sovětském svazu jsou vážně ohroženy životy známých ruských disidentů. To sděluje v dopise, odeslaném na západ, žena ruského disidenta, nositele Nobelovy ceny míru, paní Jelena Sacharovová. Zvláště ohroženi jsou podle dopisu z Moskvy — historik Gabriel Superfin a básník Vladimír Bukovský. Bukovský žije už osm měsíců téměř v naprosté izolaci, tedy oddělen od společnosti, ve věznici ve Vladimíru. Velmi podrobně popisuje paní Sacharovová osud biologa Sergěje Kovaleva a fysika Tvěrdochlebova. První byl odsouzen k sedmi letům do vězení resp. do trestního tábora, druhý na pět let do vyhnanství. Kovalev, který po svém odsouzení v prosinci minulého roku vážně onemocněl, se už čtyři měsíce nikomu neohlásil. Poslední zpráva o něm říkála, že byl uvržen do izolované cely. Tvěrdochlebov, odsouzený v dubnu letošního roku, žije naprosto odloučen od světa v malé vesničce v severovýchodní části Sibiře. Schází mu slušná výživa i teplý oděv. Paní Sacharovová odhaluje také podrobnosti o tom, jak sovětské úřady zacházejí s jejím vlastním zetěm, Jefremem Jankelevičem. Vyhožují mu že proti němu zavedou soudní řízení kvůli "fingované autonehodě," ačkoli Jankelevič nemá už od roku 1973 auto a nikdy žádnou autonehodu neměl. Zato si už prodělal časté výslechy na KGB, kde mu přímo řekli, že za všechno může děkovat svému tchánovi, Andreji Sacharovovi. Od skončení svých studií před čtyřmi roky nesměl nikdy vykonávat povolání inženýra. Musel také odmítnout pozvání na americkou univerzitu. A krátce poté — když Andreje Sacharova doprovázel k procesu s disidentem Kovalevem, byl vyhozen z práce a od té doby je bez zaměstnání. Sacharov sám v červnu před západními novináři prohlásil, že represe, která postihla jeho zetě, je namířena jen a jen proti němu. Postih rodinných příslušníků pronásledovaných nabývá stále drastičtějších forem jak v Sovětském svazu tak i v zemích východní Evropy, a to zvláště v Československu.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplácíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připsujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.*

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN
ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb
2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and
590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Milovan Djilas - pětasedesát

V souvislosti s pětasedesátými narozeninami Milovana Djilase napsal západoněmecký publicista Olaf Ihlau zprávu o rozmluvě s tímto významným jugoslávským spisovatelem a kritikem totalitních režimů. Ocituje vám z této práce, kterou přinesl deník "Süddeutsche Zeitung", podstatné části.

"Tam naproti," řekne Milovan Djilas a ukáže k sytě zeleným lukám, která se táhnou od břehu divoce šumící Tary až k horskému hřbetu, porostlému olšemi a jedlemi, "tam jsem si v dětství hrával na kovboje."

Bylo to krátce po konci první světové války. Djilasův otec Nikola, poměrně zámožný sedlák a černohorský důstojník, který s oddílem dobrovolníků zahnal poslední turecké vojáky na druhou stranu hraničního údolí, získal z konkursní podstaty habsburské monarchie dvě "švýcarské" krávy. V dědině Podbišce byly tyto nádherné kusy skotu tenkrát všeobecně obdivovaná senzace.

Dnes vede někdejšími pastvinami železniční trať Bělehrad-Bar a rodný dům někdejšího Titova zástupce a hlavního ideologa slouží jednomu ze sousedů za kravský chlév. Milovan Djilas to zaznamenal pobaveně, když nedávno opět navštívil svou černohorskou vlast, onu kamenitou pustinu nepřístupných údolí, již postavil pomník v autobiografii svého mládí, v knize "Země bez práva".

Bývalý revolucionář, který svou revoltu proti Titovi a své vystoupení za demokraticko-pluralistický socialismus zaplatil devíti léty vězení, odstěhoval se v dopro-

vodu dvou synovců z Bělehradu a usadil se zde v malém nájemním bytě. Naposled byl Djilas v Podbišce v roce 1967, dva měsíce po svém předčasném propuštění z vězení, aby se zúčastnil pohřbu své matky. Pak se nadlouho dalších návštěv vzdal, aby ušetřil sobě i ostatním nepříjemnosti.

V dalších odstavcích článku popisuje západoněmecký publicista dnešní situaci na Černé hoře, kam se vypravil za Djilasem při jeho narozeninách. Ve srovnání s minulostí se vše jeví mírnější, decentnější a korektnější. Autor se zabývá dějinami Djilasovy rodné vsi a jeho rodu, který přinesl za války mnoho krvavých obětí, když se v Podbišce sváděly urputné boje mezi partyzány a Němci. Skicuje pak Djilasův politický portrét:

Revolucionářské smýšlení přivedlo mladého Milovana Djilase, který byl tenkrát, za "královské diktatury" Alexandrovy, vůdcem opozičních studentů, již začátkem třicátých let do konfliktu se státní mocí. V převážně zemědělské společnosti jihoslovanské monarchie disponovala komunistická strana, kterou tvořilo vlastně jen několik tisíc univerzitních studentů, pouze hrstkou přívrženců, připravených k boji. Bylo to pohoršení spo-

čenskými zlořády, co vedlo mladé lidi do akce, ale zároveň i trochu politické dobrodružnosti.

Jako jeden z organizátorů studentské stávky a pouličních výtržností byl Djilas na jaře roku 1933 zatčen a odsouzen ke třem létům vězení. Seděl ve vězení v Sremske Mitrovici, kam se měl po 24 letech vrátit, když byl po roztržce s Titem znovu označen za nepřítele státu. Před svým procesem měl dvaadvacetiletý student ještě zažít na vlastním těle sadismus biřiců diktatury; pokusil se ostatně tenkrát o sebevraždu — zcela v duchu starých tradic Černohorců, kteří si velmi zakládali na své odvaze a tvrdosti, získané ve staletých bojích proti osmanským dobyvatelům. V prvním díle svých "Memoárů" přehodnocuje Djilas tento svůj nědejší postoj — cennější než neohrožená a mlčelivá neústupnost tváří v tvář týraní mu dnes připadá "civilní kuráž", tedy odhodlání hájit své přesvědčení až k hořkému konci. Je to, jak říká doslova, "důležité v zemi, kde je tolik fyzické odvahy při tak velké charakterové zbabělosti."

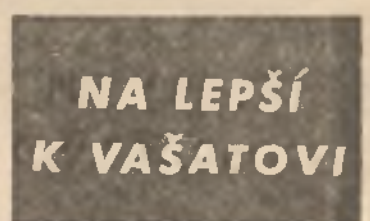
Z těchto slov zní hořkost zkušenosti, kterou udělal tento kdysi druhý nejmocnější muž v poválečné Jugoslávii, partyzánský hrdina a předseda parlamentu se svými bývalými spolubojovníky. Nehledě na několik málo výjimek, odvrátili se od něho všichni přátelé, nezdravili ho dokonce ani při letmém setkání na ulici. Jako "nežádoucí osoba" musel být Djilas vymazán ze všech dějepisných knih, historické obrázky, na nichž byl zachycen, musely být vyretušovány a veškeré jeho spisy byly dány na index. Zároveň však jugoslávská vláda nikterak neváhala vystavit rychle Djilasovi pas v srpnu 1968, aby po sovětské okupaci Československa hájil ve Spojených státech jugoslávský prestiž. Nicméně opět táž vláda odmítla po odeznění krize vydat Djilasovi pas ke studijní cestě, na níž se již připravoval. "Už nikdy si nezažádám o pas," říká Djilas, "takové prosebné pochůzky jsou příliš ponižující."

Ideologicko-politická modernizace japonských komunistů

K zajímavým složkám mezinárodního komunistického hnutí patří japonská strana, která se už počátkem šedesátých let odcizila od KSSS, aniž se stala odnoží svých čínských soudruhů. Sovětská delegace, která počátkem letošního roku jednala v Tokiu s japonskými komunisty o normalizaci vzájemných styků, vyvolala dojem, že — řečeno slovy jednoho člena japonského stranického vedení — "Moskva je podle všeho odhodlána vměšovat se dále do vnitřních záležitostí jiných", a z připravované normalizace nic nebylo. Japonští komunisté pak neobeslali sovětský 25. sjezd. Nyní mají vlastní sjezd. Je mnoho náznaků, že strana odhodí při té příležitosti zbytky starého ortodoxního nánosu a dovrší svou ideologicko-politickou modernizaci. Na tuto cestu se japonští komunisté, kteří patřili mezi jiným k ostrým kritikům sovětského zákroku v Československu, vlastně vydali už na svém předcházejícím sjezdu před třemi lety, kdy se pokusili přeformulovat některé takzvané klasické poučky marxismu-leninismu. Nyní se například rozhodli vymazat úplně ze svého slovníku poučku o diktatuře proletariátu.

Přitažlivé pro vedení japonských komunistů se staly též autonomní složky mezinárodního hnutí v západní Evropě. Japonská strana vedla od loňského podzimu porady se svými italskými, francouzskými a španělskými protějšky a každé komunistické straně o tom vyšlo, se přihlásilo k pluralitnímu politickému systému, který zabezpečuje činnost opozice a možnost změny vlády na základě výsledku pluralitních voleb. Komuniké o poradách japonské strany se španěl-

skou delegací v čele s generálním tajemníkem Carrilem z konce letošního března bylo v tomto ohledu nej přesnější a slibovalo, že v případné socialistické společnosti v Japonsku a ve Španělsku bude zachována nezávislost odborů, právo na stávku zůstane nedotknutelné a žádná specifická filosofie nebude prohlášena za státní, ani vnucována lidu. Japonští komunisté to vše a ještě více vtělili do svého obšírného "Manifestu svobody a demokracie". Dokument ustupuje mezi jiným od požadavku dalekosáhlého znárodnění — jež se má týkat jen klíčo-

vých průmyslových podniků. V japonském politickém životě zůstávají komunisté mnohem izolovanější než některé západoevropské strany doma. Nicméně členská základna japonské strany v posledních letech vzrostla na 400 tisíc. Potenciální základna je mnohem větší, jak vyplývá i z toho, že nedělní vydání stranického orgánu "Akahata" má náklad půltřetího milionu výtisků. Už proto nesejdou japonští komunisté z takzvané italské cesty, třebaže mají mnohem dále než italská soudruzi k tomu, aby se stali vedoucí silou v zemi.

Seznámení

35letý vysokoškolák 171 cm, dobře šit, hledá seznámení s dívkou od 20 let. Foto vítáno. Zn. P. O. B. 364 Henrietta, New York 14467.

UDĚLOVÁNÍ NĚMECKÉHO OBČANSTVÍ

Svobodná společnost se zabývala delší dobu otázkou udělování německého státního občanství československým politickým uprchlíkům a její český ústřední předseda, mezinárodní šachový velmistr Luděk Pachman, byl ve styku s německými úřady v této otázce. Podle dosavadní praxe žádaly německé úřady, aby byl uprchlík čs. úřady napřed propuštěn z čs. státního svazku, než by mu bylo uděleno německé občanství. Československé úřady tak mohly žádat na uprchlících velké finanční částky a měly dokonce možnost, nutit je ke špionážní činnosti.

Spolková vláda přešetřila situaci a konference ministrů vnitra spolkových zemí se usnesla vydat pokyny, aby německé úřady nežádaly od uprchlíků v budoucnu zbavení čs. státního občanství, nýbrž, aby jim udělovaly německé občanství i bez toho. Uprchlíkům, kteří chtějí cestovat do zemí východního bloku, se přesto doporučuje, jak byl Luděk Pachman informován bonnskými úřady, aby se snažili, pokud to jde, dosáhnout uvolnění z čs. státního svazku, poněvadž jinak totiž nemůže Spolková republika Německo ručit za jejich bezpečnost v komunistických zemích. Uvolnění z čs. státního svazku není již však nadále podmínkou pro udělení německého státního občanství.

Dr. Jiří Brada, generální tajemník

Apel na světovou veřejnost

Z Varšavy přinesly zahraniční tiskové kanceláře zprávy o otevřeném listě 13 renomovaných polských intelektuálů, v němž signatáři apelují na světovou veřejnost, aby pomohla polským dělníkům, kteří byli odsouzeni za účast na protestních akcích proti plánu vlády na drastické zvýšení cen. S žádostí o pomoc a podporu se polští intelektuálové obrací jmenovitě na významné světové kulturní činitele, na Němce Heinricha Boella a Günthera Grasse a na Francouze Jean Paula Sartra, André Malrauxe a Louise Arragona — a na všechny, jimž je, jak signatáři dopisu praví: drahá věc socialismu a kteří vystoupili na obranu pronásledovaných v Chile, ve Španělsku, v Československu a v Sovětském svazu. K signatářům dopisu patří mimo jiné spisovatelé Kazimierz Brandy, Jacek Bochenki, Stefan Kisielewski, Andrej Kijowski, Marek Nowakowski, a Julian Strykowski, národohospodář Edward Lipinski a herečka Halina Mikolajská.

Č. S. A.

Nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy životních pojištění plně zabezpečujících vaši ochranu. — Rovněž nabízíme pojistky poskytující pravidelný starobní důchod jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

RUDOLPH PEŠEK, 145 87 Seventh Ave., Whitestone, L.I. N.Y. 11357 — tel. (212) 767-9746

GEORGE POSPISHIL, 24 West End Ave., Westwood, N. J. 07675 — tel. (201) 664-6511

ANEBO PŘÍMO:

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

"PIONEER OF FRATERNAL LIFE INSURANCE"

CSA PLAZA, 2701 S. HARLEM AVENUE, BERWYN, IL 60402

Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

SPORT

Montreal úspěšně skončil — jak Moskva v 1980?

Zakončení XXI. Olympiády v Montrealu bylo důstojné a i celý její průběh byl taktéž úspěšný, i když dik politikému pohybu ve světě, nebyl dějištěm pouze sportovního zápolení. Případ Tajvanu a protest a i odchod afrických států byl toho jasným dokladem. I přes tyto skutečnosti však splnila Olympiáda v Montrealu co se od ní očekávalo.

A to je o mnoho důležitější než kolik medailí, který z národů vyhrál. Nehrálo jistě ani tak značnou roli, že Sovětský svaz ztratil proti roku 1972 tři zlaté medaile, jako bylo mnohem důležitější, že jeden z jeho nejlepších závodníků byl ze závodů pro podvoř vyloučen nejen olympijským výborem, ale diskvalifikován i vlastní zemí. A ještě důležitější pak je, že další sovětský závodník požádal v Kanadě o politický azyl a také, že jeho příkladu následovali 4 závodníci dal-

šího východního státu, Rumunsko.

A co se týče zlatých medailí získaných jednotlivými státy — SSSR 47, Východní Německo 40 a USA 34 — k tomu bychom připomenuli, co nás jako Čechoslováky nejvíce zajímá, že Československo se umístilo na čtrnáctém místě za všemi zeměmi východní Evropy, včetně Vých. Německa, Polska, Rumunska, Bulharska a Maďarska. Přesto, že Československo získalo pro tento rok mistrovství Evropy ve fotbale, v hokeji dokonce mistrovství světa a do bylo i velmi cenných úspěchů na dalších úsecích světového zápolení ve sportu. A to je, myslíme věc, nad kterou je zapotřebí se zamyslet.

• Mezinárodní letní fotbalová soutěž Interpohár skončila posledními zápasy. Z československých účastníků si v letošním ročníku vedlo velmi dobře pět prvoligových mužstev, která získala prémii 10 000 švýcarských franků. Prémii 5000 franků za opakované vítězství v soutěži získalo mužstvo brněnské Zbrojovky. Na listině vítězů z 11 skupin figurují Sklo Union Teplice, Baník Ostrava, Zbrojovka Brno, Spartak Trnava a Inter Bratislava.

DOZVUKY

Den po slavnostním závěru olympijských her v Montrealu bylo oznámeno, že koncem srpna zahájí provinční vláda zevrubná šetření všech aspektů XXI. olympijských her. Jak sdělil předseda que-

becké vlády Robert Hourassa novinářům, "tato akce bude velmi užitečná. Soudím, že všechny zainteresované strany by měly přijmout naši výzvu a poskytnout nám všechny nezbytné informace."

Opoziční členové městské montrealské správy a několik občanských sdružení požádalo o veřejné vyšetřování příčin téměř pětinasobného vzrůstu původně plánovaných nákladů na realizaci XXI. OH.

Podle premiéra Hourassy bude předmětem šetření zejména finanční otázka olympijských her stejně jako necht' montrealské městské správy zaplatit svůj podíl 200 miliónů dolarů na celkovém schodku.

vyšší než ve stejném období roku loňského. Proti tomu maďarský vývoz do Británie stagnoval, ale dovoz odtamtud vzrostl o patnáct procent.

Rostoucí nevyváženost obchodu s Británií působí Budapešti starosti a přišla na přetřes za nedávné pětidení návštěvy vysoké maďarské obchodní delegace v čele s místopředsedou vlády Gyulou Szekerem v Británii.

Britský vývoz do Rumunska klesl v první polovině letošního roku o devatenáct, do Bulharska o patnáct procent. Třebáže se Bulharsku podařilo zvýšit vývoz do Británie o třicet čtyři procenta, britský vývoz do Bulharska je stále ještě více než dvakrát větší. Co se týče britských dodávek do Rumunska, setupná tendence, která začala v druhé polovině loňského roku, obrátí podle londýnských obchodních kruhů neochotu některých britských exportérů obchodovat s Rumunskem bez pevnějších platebních záruk. Rumunsko prý také odrazuje od dovozu v některých sektorech a patrně nelibě nese, že Británie nedávno uvalila určitá omezení na dovoz laciných rumunských oděvů.

FUNGUJÍCÍ DEMOKRACIE

kracie. Tak jako třeba večera odpoledne . . .

Ale než o praktické ukázce demokracie začnu, musím vysvětlit, že nedaleko nás je starý, zanedbaný park, před léty majetek bavorského státu, nyní vlastnictví města Mnichova, které zde chce postavit správní budovy. Jenže občané naší ulice a několika vedlejších si řekli: A to ne! My v tom parku žádné betonové budovy nechceme! Už před rokem začaly demonstrace, při nichž občané městským radním dávali zcela jasně najevo, že Leopoldův park musí zůstat tím, čím je: oázou zeleně uprostřed města. Městští radní kapitulovali, ale v plynulém měsíci si zase vzpomněli, že zbouřají budovu mateřské školky, která stojí na pokraji parku, a že na místě staré postaví novou a moderní. Jenže ani s tímhle plánem radniční páni v Mnichově nepochodili. Naše čtvrt' — Schwabing, si velice zakládá na tom, že zde máme největší počet starých domů, a když jsme si v novinách přečetli, jaký osud naší starou školku čeká, zorganizoval iniciativní výbor složený z občanů našeho okolí opět demonstraci. Začala samozřejmě v naší ulici. Sešlo se na ní asi tisíc občanů a dva tisíce dětí.

Zajímavá na těchto spontánních demonstracích, i na té včerejší, je tato skutečnost: Organizoval je náš obecní úřad ve Schwabingu, pro objasnění: cosi jako pražský obvodní národní výbor, tedy úřad podřízený městským radním. Všechno však funguje prostě a bez komplikací: Naši radní ze Schwabingu vylepí plakáty, lidi se sejdou, jde se městem, samozřejmě s plakáty a s transparenty, jejichž texty vrchního starostu města Mnichova asi příliš nepotěší. Nad včerejší demonstrací proti zbouření staré školy vláhl velký nápis: Přeměnit zeleň v betonovou džungli je snadné! Opačně to jde už hůře . . .

Zajímavé je také složení občanského iniciativního výboru, který se ujal úkolu zachránit starou školku. Jsou v něm vedle naší domovnice také univerzitní profesor, majitel lahůdkářského krámu, filmový režisér a dva černoští studenti, kteří bydlí v zadním traktu našeho domu.

Lze říci, že podobné spontánní iniciativy nejsou městským radním, ať už jsou členy Křesťanské sociální unie nebo sociální demokracie, příliš pochuti. Ovšem politické strany si na podobné mimostranické iniciativy musely zde už zvyknout, a dá se říci, že je vlastně i čekají. Demonstrace občanů

zachránily ve starobylém Schwabingu několik skoro už historických budov na Mikulášském náměstí, kde jedna banka chtěla postavit velký hotel, občané zabránili tomu, aby na konci Leopoldovy ulice vyrostla betonová krychle bankovního domu, a mám dojem, že po včerejší demonstraci se podařilo zachránit i starou školku uprostřed zeleně.

V naší ulici se pořád něco děje. Večerní posezení na židličce před bretaňskou hospodou je zároveň i cosi jako živým politickým komentářem. Od arabských studentů se dozvím, co se děje v Libanonu a mohu si jejich temperamentní výklad srovnat s chladnými úvahami v mnichovském tisku, od dvojice černošských studentů se dozvím, jak to v Africe vypadá a to daleko přesvědčivěji, než kdybych trávil hodinu u televize, a právě včera se před naší hospodou rozvířila slovní potyčka o koncepci západoněmecké východní politiky, přičemž musím zdůraznit, že přívrženci uvolnění a rozvíjení vzájemných styků vyhráli vysoko na body.

A když tak vidím před okny demonstrovat, jednou za zachranu parku, podruhé zase pro nebo proti vládní politice, tak se musím usmívat nad články, které o demokracii, samozřejmě té jediné správné, čtu v Rudém právu. Kolik energie tam musí autoři vynaložit, aby aspoň sami sobě, protože tyhle ideologicky zabarvené články sotva kdo čte, dokázali, že oni jediní, tedy strana a vláda, jsou garanty tak zvané socialistické demokracie. Právě mě napadá, že v západoněmeckém tisku jsem vlastně za ty dva roky, co žiji v Mnichově, ještě nečetl teoretickou úvahu o rozvíjení demokracie. Pohled z okna mě přesvědčuje, že podobné úvahy jsou zde zbytečné, demokracie funguje v naší ulici, je součástí všedních dnů.

A aby obraz ulice, v níž žiji, byl úplný, musím podotknout, že v neděli ráno mě vzbudil zpěv a církevní hudba. Když jsem vyhlédl z okna zjistil jsem, že před výlohou lahůdkářského krámu je umístěn malý oltář, procesí táhlo pod mými okny a kněz sloužil potom mši. Trochu jsem na katolíky hudoval, že mě tak brzy ráno a ještě k tomu v neděli vzbudili, ale potom jsem si uvědomil, že i oni patří do naší ulice právě tak, jako francouzský hospodský, bavorský cukrář, dvojice černošů a já, asylant, který to všechno pozoruje a je zároveň i součástí fungující demokracie, která se zde realizuje bez velkých řečí a nabubřelých frází.

OTA FILIP

Honba za valutami

V Londýně byly zveřejněny úřední údaje o vývoji britského obchodu s východní Evropou v první polovině letošního roku; ukazují, že země této oblasti prodaly Británii více zboží než kdykoli předtím.

V londýnských obchodních kruzích se hovoří o pravé honbě komunistických vlád za tvrdými valutami. Hodnota vývozu zemí sovětského bloku byla totiž o sedmdesát procent vyšší než ve stejném období roku loňského. Proti tomu stoupl britský vývoz na Východ jen o sedmáct procent, přestože ceny britských výrobků byly v důsledku prudkého poklesu směnného kursu libry pro kupce zvláště přitažlivé. Vývoz do Británie vystupňovali Rusové a Poláci, ale značné přírůstky vykázalo i Československo a zejména Rumunsko.

Hodnota dovozu ze Sovětského svazu se ve zmíněném období více než zdvojnásobila a dosáhla 335 miliónů liber, což je téměř tolik jako za celý rok 1972. Britské obchodní kruhy vysvětlují tento vzestup odběrem sovětské ropy. Londýnská "Moscow Narodny Bank", která patří

Sovětům, to nedávno doznala a její mluvčí prohlásil, že dodávky ropy propůjčují britsko-sovětskému obchodu novou dimenzi.

Londýnská vláda stále ještě čeká, že Sověty projeví patřičný zájem o nízkozáruční úvěry v celkové hodnotě 950 miliónů liber, které jim nabídla před půldruhým rokem. Moskva však z této částky odčerpala dosud jen 36 miliónů liber, což nejsou ani čtyři procenta. Britské úvěry měly zjednat rovnováhu v obchodu se Sověty, ale k tomu nedošlo. Nejnovější statistiky ukazují, že britský vývoz do Sovětského svazu v prvních šesti měsících roku sice stoupl o třicet čtyři procenta, ale hodnotově představuje jen třetinu sovětského vývozu do Británie.

Polsko zůstává největším konkurentem Sovětského svazu v obou směrech; zvýšilo svůj vývoz do Británie o třicet jedno procento. Hodnotově je polský vývoz více než dvakrát vyšší než vývoz československý a třikrát vyšší než vývoz rumunský, přestože Československo a Rumunsko prodaly Britům zboží v hodnotě o dvacet dvě, respektive sedmdesát čtyři procenta

VÍDEŇSKÉ SKVOSTY

Budova Uměleckohistorického muzea na nám. Marie Terezie ve Vídni patří k nejkrásnějším a nejmohutnějším stavebním památkám — kterými se může "předměstí Prahy" chlubit. Vídeňáci si ce zase naopak pokládají Prahu za své vídeňské předměstí, ale to na věci docela nic nemění: obě města mají tolik společných znaků, což v neposlední řadě dokumentuje budova Národního muzea v Praze a právě Uměleckohistorické muzeum ve Vídni, hlídané bdělým okem bronzové císařovny Marie Terezie. V Praze sv. Václav naopak od muzea odjíždí na své bráně směrem k Můstku. Jak praví ilegální legenda z posledních let, jede se kníže české smířit na Staroměstské náměstí s Mistrem Janem Husem.

Ale vraťme se do města valčíků, c. k. suvenýrů a . . . vlastně domů; vždyť i pan Krejský připomněl v přípitku na pražském Hradě, že jsme byli vlastně jeden stát. Dnes vidíme, že to nebyla tak docela špatná asociace, kdyby . . .

Vídeňské muzeum bylo stavěno podle návrhů Hasenauerových se suverenním zásahem geniálního Gottfrieda Sempera. Stavba byla velmi nákladná a nešetřilo se nejlepším materiálem. Nejen ze severočeských lomů, ale i z ciziny byl dovážen ušlechtilý kámen ke stavbě a výzdobě. Stavba byla dokončena 1890 a byly do ní sneseny dosud rozptýlené sbírky.

Vznik sbírek se datuje ovšem už od 17. stol., kdy velkovoda Leopold Wilhelm, bratr Ferdinanda III., byl místodržitelem ve španělském Ni-

zozemí a rozvinul tam širokou sběratelskou činnost. Měl štěstí, že v té době přišly do dražby velké světové sbírky: roku 1648 byla v Antverpách vydražena sbírka vévody z Buckinghamu — nato sbírka anglického krále Karla I. a benátská sbírka Bartolomea della Nave, obsahující zejména skvosty benátského malířství. Za Marie Terezie byly pak do Vídně z jejího příkazu shromážděny nejlepší obrazy z císařských zámků. Také z Čech se do Vídně dostalo mnoho význačných děl ze sbírek Rudolfa II. a dalších. Když se pak císařský dvůr přestěhoval trvale do Vídně, stěhovala se tam i šlechta a s ní její sbírky.

Už soubor nejstaršího umění: egyptského, asyrského a antiky — jež u nás není vůbec zastoupeno — bere návštěvníkům doslova dech. A což teprve v sálech klasického umění italského, německého, španělského a nizozemského! U nás jsme např. hrdi na kroměřížského Tiziana a nový tiziánovský objev ve sbírkách pražského Hradu, a tady na návštěvníka hledí ze stěn šestadvacet nejkrásnějších pláten tohoto slavného Benátčana. Je tu mj. Lukrecia a Tarquinius, Madona s třešněmi, Kristus a cizoložnice, Ecce homo, Danae, podobizny Jacopa de Strada, Isabelly d'Este, papeže Pavla III. Další sál je věnován Tintorettovi, další opět Veronesovi. Tintoretto má zde čtyřicet obrazů, jímž vévodí Vyzvání zlatého telete — Královna ze Sáby u Šalamouna, Zuzana v lázni a Věčeře krále Baltazara. Veronesův sál čítá "pouze" osmáct rozměrných prací toho-

to mistra benátské nádhery. Převládají Giorgione je zde zastoupen šesti pracemi, známými z reprodukcí; Laura, Tři filozofové a Klanění pastýřů stojí v čele. Od božského Raffaela Santi najdeme tři skvělé obrazy: Madonu v zeleném, sv. Markétu a Svatou rodinu se sv. Janem, dvě světoznámá plátna od Correggia Jupiter a Jo a Únos Ganymeda, šest prací Palma Vecchia, pět Bernarda Strozziho, čtyři Guardi aj. Ale nesmíme zapomenout ještě na jednoho Itala, u nás vůbec nezastoupeného, patřícího k převratným zjevům světového malířství, objevitele šerosvitné malby, kterou od něho převzala celá Evropa i s Rembrandtem. Je to Caravaggio, dobrodruh, rváč a výtržník, strhující svým drsným realizmem, který byl předmětem rozhořčených útoků církve. To ovšem církevním hodnostářům nevadilo, aby obrazy veřejně odsuzované nekupovali pro své sbírky. Ve Vídni mají čtyři nádherné ukázky díla tohoto zvláštního génia. Jeho Madona s růžovými věnci, ti ubozí poutníci se špinavými nohama, klečící pokorně před Madonou — římskou měšťankou, dojmají víc než sladká něha Raffaelovy Sixtinské madony v Dráždanech. Je zajímavé, že tento skvost světového malířství byl kdysi koupen z Itálie antverpskou malířskou společností, již v čele stáli Rubens a Brueghelem, a to pro dominikánský kostel v Antverpách, odkud byl oklikou získán pro Vídeň Josefem II.

Francouzi a Angličané jsou zde zastoupeni slaběji; zato ve španělském sále visí devět podobizen od Velásqueze, které jsou cílem badatelů celého světa. Bohatě je oddělení německé malby s vybranými díly Albrechta Dürera, Holbeinů, Cranachů a dalších skvělých Němců 15.-16. století.

Krásnému seuboru nizozemských primitivů kralují zejména van Eyck, Hieronymus Mosch, Memling a další. Oslavná kolekce pětaticeti Rubensových pláten u Flámů a devět obrazů mistra všech mistrů — Rembrandta — u Holanďanů. Zlatým hřebem sbírky je nejslavnější obraz Vermeera van Delft "A e iér", který má svou historii. V roce 1813 byl získán hrabětem Janem Rodolfem Czerninem za padesát zlatých v bankocetlích jako domnělý Pieter van Hooch. Pak největší znalec holandského malířství dr. Abraham Bredius v něm rozpoznal vynikající dílo Vermeerovo. Za druhé svět. války si obraz odvezl Hitler do Berchtesgaden. Právní zástupce Czerninův vyprávěl, jak už před vál-

FEUILLETON

MADONA Z KLACKU

František Zedek (55) ze švýcarského Usteru trávil před několika roky zcela nevinně dovolenou ve Wallisu. Při jednom pikniku ho zaujalo několik kusů dřeva, které se povalovalo vškol. Ani ne ze zvědavosti, spíše z nudy, jeden kořen sebral. Následovalo několik řezů nožem, pak přiložil ke svému výtvaru větvičku — a spící chot' probudil výkřik: "Ježíšmarjá, Ivuško, to je pták!"

Zbytek dřev naložil právě se zrodilší umělec do batohu a frčel do údolí, kde si vypůjčil náradí. Škrábal, sekal, vrtal a čekal, co z toho vznikne. V konsumu zorganizoval několik prázdných beden a auto se prohýbalo cestou z dovolené pod tíhou kořenů. Tím to všechno začalo.

Do nynějška opracovaly citlivé ruce páně Zedkova více než stovku dřevěných plastik: od roztodivných ptáků, přes figurky svatých po svícny a nedefinovatelné fantazie bizarních tvarů. Převážná většina těchto půvabných a umělecky cenných děl je zamčena ve sklepe. Jejich tvůrce je totiž — ke své vlastní škodě — nemístně skromný a ostýchá se něco prodat.

Vím, jak se chodí na žízaly, nebo na slečny — ale jít na kořeny? "Není v

tom žádné tajemství," sdílí ně ozřejmuje pan Zedek. "Jdu jednoduše do lesa," říká, "a najdu kořen, jehož část někde vyčnívá. Třeba o něj zakopnu." "Úlovek" potom putuje do sklepa. Čerstvé dřevo pracuje a musí být nejméně rok v klidu. "Teprve potom," pokračuje výtvarník, "koukám, co se z toho dá udělat."

V mnoha případech dodá příroda polotovary sama. Potom stačí pouhý doplněk a dřevo "obživne", jak tomu bylo například u plastiky ještěrky. Pokaždé to však tak snadné není. Onehdy táhl nebohý pan Zedek třímetrový kořen dvě hodiny na zádech a dalo mu to moc námahy, než z tohoto materiálu vykoulil 80centimetrovou Madonu.

"Najít správný tvar, aby se dřevo mohlo náležitě prezentovat," praví pan Zedek u skleničky domácí slivovice, "to je právě to nejtěžší. Často se stává, že po opracování vznikne na materiálu zajímavá kresba, kterou potom musím oproti původním záměrům zcela respektovat. Například támhleto," umělcův prst směřuje ke krásné váze — "byl původně klacek, do kterého by nikdo ani nekopl."

"Moc toho ale o mě nepište," požádal v závěru rozhovoru pan Zedek, "vždyť já vlastně nic zvláštního nedělám. Snažím se pouze objevit a zdůraznit krásu přírody . . ." Jiří Čejka

Jenny Jugo,

rakouská filmová herečka, která oblažovala ve třicátých a čtyřicátých letech mužské publikum, se dožívá sedmdesáti let. Po válce zanechala herecké činnosti a starala se o svůj statek v Horním Rakousku.

Originální výstava

Ve státním zámku ve Žďáru nad Sázavou, kde je museum knihy, byla otevřena ve spolupráci s knihovnou Národního muzea v Praze výstava Mandragora — ilustrovaná vědecká kniha patnáctého až sedmnáctého století.

JAN RYBA

ZNOVU DOMA . . .

Vlád'a Zikán, známý čsl. sportovec a člen belcampského Sokola, vrací se po dvouletém pobytu v Iránu mezi své marylandské krajany. V Shiranu pracoval jako technický poradce u spol. Westinghouse (TWPC), kde také trénoval kopanou s tammím dorostem a docílil pěkných výsledků. V loni se v Teheranu setkal s naším tenistou Jardou Drobným, který tam trénoval iránské národní mužstvo. Mike, jak mu tady říkáme, před odjezdem spolu s manželkou a dvěma chlapci projel střední Evropou ští již se těší, aby zase uslyšeli české písně s doprovodem a nyní je na chvíli u své maminky v Praze. Maryland-jeho harmoniky. Na letišti J. F. Kennedy jej přivítá místo-předseda newyorské odbočky Svazu svob. čsl. sportovců L. Janský.

JVH

Telegraficky ze světa

S podporou Spojených států Británie zahájila tichou diplomatickou iniciativu k získání ústavního řešení politických problémů v jihozápadní Africe. • Výměna: iránský olej za britskou vojenskou výzbroj v hodnotě asi 600 milionů dolarů. Jednání má být kladně ukončeno v nejbližších dnech. • Dvě ohniska akutního válečného nebezpečí: jihozápadní Afrika, kde Rhodesie vtrhla do Mozambiku a Balkán; Turecko i Řecko vyhlásilo mobilizaci. • Britské rozhodnutí skoncovat s výhodami pro irské politické vězně vyvolalo v Belfastu výtržnosti, naještě požáry. • Jak chutná moc: indický playboy Sanjay Gandhi (29) syn ministerské předsedkyně je navržen na nejvyšší funkci mládežnické organizace strany své matky. • Sudánský prezident Gaafar al-Mímeiry se domnívá, že v pozadí pokusu o jeho svržení (pod lybijskou patronací) je starý známý Kreml. • Jeden z neklasičtějších londýnských hotelů — Dorchester — se stal nedávno majetkem arabské soukromé společnosti. Tím nastal bojkot hotelu nejbohatšími (j. jich většina) klienty: Židy. Nádherný hotel skoro zeje prázdnotou. • Na západoněmecko-východoněmecké hranici ve východním Berlíně byl východními Němci zastřelen západoněmecký občan, další zraněn, zabit byl jeden italský řidič nákladního auta. Aniž podala východoněmecká místa vysvětlení, útočí na západní tisk, že skutečnost příliš rozmazává a hrozí omezením povolení návštěv západních Němců ve východním Berlíně. • Do Portugalska se vrátil bývalý prezident Spínola, který odešel do exilu po nezdařeném loňském pokusu o převrat do prava.

To se dneska nedovede

Jak známo, objevili porcelán staří Číňané někdy v sedmém století našeho letopočtu. Do Evropy se však první vzorky čínského porcelánu dostaly až teprve v 15. století. Jenže složení této tenkrát tak vzácné hmoty zůstalo pro Evropany po celé tři století tajemstvím. Začátkem 18. století však přišel saský lékárník Böttger této záhadě na kloub a výroba "bílého zlatá", jak se porcelánu přezdívalo, dočkala se v Evropě nečekaného rozmachu. V Čechách se začal porcelán vyrábět v roce 1792. Dvě zkřížená kladívka a královskou korunu — znak porcelánky v Březové u Karlových Varů — nacházejí zákazníci na jakostním tenkostěnném užitkovém porcelánu už od roku 1803. Tehdy založili Jan Gottfried List a Bedřich Höcke při ústí Lomnického potoka manufakturu na výrobu kameniny. Durýnské vzory s jednoduchými, většinou kobaltovými dekory poznamenaly první období existence porcelánky. Později pronikl do výroby francouzský vkus. Březovští se stále zdokonalovali a vyráběli zboží pouze pro horních deset tisíc, kdežto ostatní výrobci chrlili vagóny porcelánu. V Březové se specializovali na pracné

exkluzivní výrobky a po čase pronikli na světové trhy. Ze zahraničí se počaly sbíhat diplomy a medaile z různých mezinárodních výstav. Nejcenější uznání přišlo v roce 1922 z Rio de Janeiro v podobě zlaté medaile a velké ceny světové výstavy. Kdysi někdo navrhl, aby se schovávaly duplikáty souborů a váz, které získaly světovou pověst — a tím nevědomky založil dnešní jedinečné muzeum porcelánu. Přes 800 exponátů — od nejstarších až po moderní tvary — je vystaveno ve vitrínách. Poutavý výklad z magnetofonového pásu o historii výroby a jednotlivých exponátech — doplněný dobovou hudbou, provádí v sedmi jazycích návštěvníky. Na výstavě, zachycující chronologicky průřez výrobou, jsou například i první lázeňské pohárky, lovecké soupravy, ruční miniatury slavného malíře A. Carriera a jiné zajímavosti. Dominantou je půldruhého metru vysoká váza s loveckými motivy, zdobená kobaltem a zlatem. Američané prý za ni nabídli milión korun. "Právě jsem viděl nejkrásnější sbírku porcelánu na světě!", prohlásil svého času po zhlédnutí výstavy pan Pierre Dupuy, generál-

ní komisař světové výstavy v Montrealu. Stejný názor mají asi všichni ze čtyřiceti tisíc návštěvníků — kteří ročně projdou výstavou v březovské porcelánce. Mnozí chtějí některé vystavené exponáty zakoupit přímo na místě, jiní po zhlédnutí překrásných historických dekorů smutně prohodí: "ó, to se dneska nedovede..." A přece se to dovede. Zdánlivě nemoderní tva. porcelánu, jejichž původní výroba spadá až do poloviny minulého století, jsou v poslední době velmi žádané. Březovská porcelánka proto obnovuje tradici historických výrobků. Šálky na čokoládu v empírovém stylu, sedmidílné soupravy na ovoce, zdobené plastickým reliéfem, nebo barokní nástěnné talíře, jsou velmi žádané. Vše je značeno nápisem Original Historical s letopočtem původní výroby. Tento porcelán se zhotovuje výhradně ručně za použití nejnáročnější dekorativní techniky, jako jsou například zlacený ocelotisk nebo plastický reliéf, lepty, či ruční malba. Nechybí ani kopie slavného malíře Carriera. Tyto výrobky — nová krása starých tradic — se hodí i do moderního zařízení bytu pro duševní odpočinek od moderní stohosti. Original historical. . .

Jiří Čejka

V TIPY

Strác z dědiny přijel do Holomoca. Zastaví se před prodejnou Tuze a brblá: "Co mne stará lakuje, že pítí je drahý. Vždyť vidím na vlastní oči. Koňak 21 korun, key rum 13 kodun, borovička 15 korun." Vrazil do obchodu a od všeho vzal hned tři lahve. Když se chystal platit, pokladní na něm chtěla koruny tuzexové. Strácem to trhl jako pendlovkama a vyhrknul: "Žádný nemám!"

"Nevadí, můžete platit americkými dolary," usmála se na něho slečna. A to se strác dohrál: "Tak se teda podívejte, plný Holomoc Rusů a Američanů si tu hotevřů kantýnu!"

Venkovská skotská rodina přijela na návštěvu k příbuzným do města a hned ve dveřích mluví Mac Doodley: "Chtěli jsme Vám přivést husu, ale ona se nám zase uzdravila."

"Dědo, mějte rozum! Je vám sedmdesát, snad byste nebláznili za čtyřicetiletou!" "A proč ne, když se mi líbí. . ." "Prosím vás, vždyť za deset let vám bude osmdesát a jí padesát. . ." "No tak co, tak si najdu mladší!"

Kulturní fejeton . . .

Západoněmecká nakladatelství se v minulém roce velice snažila objevit a vydat některého z předních básníků Německé demokratické republiky. Uvolňování vzájemných vztahů se podle představ západních nakladatelů má realizovat v intenzivnější výměně literatury, nevyjímaje poezii. V těchto dnech vydali západoněmečtí nakladatelé své podzimní vydavatelské programy, ale bohužel ani v jednom z nich jsem neobjevil třeba jen útlou sbírku poezie některého z oficiálně uznávaných básníků z Německé demokratické republiky. Pro kulturní mocipány ve východním Berlíně by tenhle fakt mohl být argumentem, s jehož pomocí by mohli prokázat, že to s touto vychvalovanou vzájemnou výměnou kulturních statků Německá spolková republika nemyslí zcela vážně a odpovědně.

Skutečnost je však jiná; mohu uvést příklad nakladatelství S. Fischer ve Frankfurtu nad Mohanem, které se po celý rok usilovně snažilo objevit v Německé demokratické republice jednoho básníka, jehož dílo by na Západě mělo šanci vyjít nákladem aspoň jednoho tisíce výtisků. Bohužel, takového autora S. Fischer v Německé demokratické republice mezi úředně schválenými autory nenašel. Možná, že západoněmečtí nakladatelé měli letos smůlu: Německá demokratická republika oslavovala opět jedno z četných "kulatých" výročí, a tamější básníci se zřejmě více než poezii zabývali skládkami,

oslavujícími vznik tak zvaného prvního německého dělnicko-rolnického státu. Jako už v předcházejících letech zůstal tedy výběr, který básníci Německé demokratické republiky mohli západním nakladatelům nabídnout, omezen jen na poezii z jakéhosi polopodivného podzemí, tedy především na písňové texty Wolfa Biermana a na lyriku Reinerja Kunzeho.

Jméno Reinerja Kunzeho není v českém prostředí neznámé. Reiner Kunze byl a je nejkvalifikovanějším a nejlepším překladatelem české poezie do němčiny. Pokud v Německé spolkové republice vyšla díla českých básníků, překládal je hlavně Reiner Kunze. Samozřejmě, překládali i jiní, ale žádný z nich nedosáhl ve svých překladech Kunzeho literární úrovně a hlavně: Žádný z nich českou poezii nepochopil tak intenzivně jako právě on. V roce 1968 byl Reiner Kunze vyznamenán cenou Svazu československých spisovatelů. Doma, v Německé demokratické republice, patří Reiner Kunze mezi zavržené, jeho dílo vychází proto ve Spolkové republice. Jeho sbírka, která vyšla v nakladatelství S. Fischer, se jmenuje — volně přeloženo — "Tlumené rozhovory v pokoji". Všechny její básně jsou vlastně tichými dialogy, které může vést básník jen v přítomí pokoje a s lidmi, kteří jsou mu nejbližší; dcera Marcela — manželka, česká dívka, do níž se zamiloval v Praze, Jan Skácel, moravský básník — jenž patří mezi jeho nejbližší přátele. . .

DNE 21. ČERVNA 1976

uplynulo 355 let od exekuce 27 českých pánů na Staroměstském náměstí v Praze. Po bitvě na Bílé hoře došlo k odstrašujícímu procesu — jemuž předsedal Karel z Lichtenštejnu, plnomocný komisař a místodržící krále Ferdinanda II. v Čechách. O potvrzení rozsudku se přimlouval u krále i kardinál František Ditrichštejn, biskup olomoucký, který byl současně i komisařem a král. místodržícím na Moravě. Kat Jan Mydlář vykonal popravu za 4 hodiny a užil 4 stínacích mečů. Hlavy dvánácti popravených byly v železných klecích vyvěšeny pro výstrahu na mostecké věži staroměstské až do roku 1631. Na památku tohoto zločinu je na místě tehdejší popravy už po mnoho desetiletí v dlažbě před Staroměstskou radnicí sedmadvaacet křížů. Kromě toho velká bronzová deska hlásá jména popravených: Joachim Ondřej Šlik, Václav Budovec z Budova, Křištof Harant z

Polžic a Bezdržic, Kašpar Kaplíř ze Sulevic, Prokop Dvorský z Olbramovic, Oldřich Otta z Losů, Diviš Černín z Chudenic, Jan Jesenius, Jan Kuttner, Šimon Sušický, Nathanael Vodňanský z Uračova a d.

Licence

25 licencí do zahraničí prodala (z toho šestnáct na Západ, hlavně do USA) a 35 zahraničních nakoupila čs. organizace zahraničního obchodu Polytechna. Z těch nakoupených je především významná francouzská technologie na výrobu vakcíny proti slintavce a kulhavce.

Pět dnů pod zemí

Pětidenní pobyt v podzemí Kněhynské jeskyně v beskydech ukončili dva speleologové z Bohumína. Pobytu v hlubinách jeskyně se podrobili za účelem vědeckého sledování fyziologických a psychologických změn člověka žijícího v dlouhodobém odloučení a v těžkých podmínkách.

Z KALENDÁŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

Informace o dětských táborech:

Evropská rada českého a slovenského exilového skautingu, Postbus 2480, NL-Utrecht, Nederland.

Tábor v domě Opus bonum: Alemannenstr. 33, D-7716 Geisingen — Gutmandigen 2.

Česká škola v Norsku: pí A. Kvapilová, Holandsgate 1, N-Oslo. Tábor v Dolomitech: Velehrad, I-39030 St. Martin in Gsies (BZ), Italia. Letní skautské tábory: Verband d. tschechoslowakischen Pfandfinder, Postfach 295, CH-8021 Zürich.

• 13. až 15. srpna, USA-Washington: VII. sjezd SVU na thema: Přínos Čechů a Slováků Spojeným státům a Kanadě. Inf.: SVU, P.O. Box 1614, Long Island City, N. Y. 11101, U.S.A.

• Sobota 11.-neděle 12. září, Rakousko-Mariazell: Pout. Přihlášky: p. Alfons Novotný, Hörneggasse 4/14, A-1030 Wien.

• Pondělí 13. 9. — neděle 19. září 1976, NSR-Hünfeld u Fuldy. Akademický týden. Setkání krajanů při přednáškách a zábavě z celé Evropy. Inf.: Velehrad, Allerheiligenstr. 52, D-6000 Frankfurt/M. 1. Informace o dětských táborech, podzimních prázdninách mladých: P. Josef Šimčík, Feldstr. 109, CH-8004 Zürich.

• Schůzky v Norimberku každý čtvrtek na Velehradu, Zufuhrstr. 8, tel. 0911/26684.

• Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic, ve Schwarzwald. Budova církevní organizace Opus bonum, místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu.

• Pátek-neděle 15. až 17. října 1976, Itálie-Brixen, Feldthurns, jižní Tyrolsko: Havlíčkovo symposium na počest 120. výročí úmrtí K. Havlíčka Borovského. Bližší informace v redakci AL/EL.

XI. Vsesokolský slet v Praze 1948

jehož vydání komunistická vláda v Praze roku 1948 zakázala, vyšel s fotografickou přílohou jako dokument doby v curyšské Konfrontaci u příležitosti IV. sletu svobodného sokolstva v zahraničí.

Tento památník uspořádali Marie Provazníková a Pavel Javor. Můžete objednat — v Evropě na adrese:

• Konfrontation AG, Im Struppen 1, CH-8048 Zürich, Switzerland

v Kanadě a v Americe na adrese:

• Konfrontation SA P. O. Box 794, Peterborough, Ont. Canada K9J 7A2 za cenu: 30,— sFr nebo US \$12.00